

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

Development of Explanatory Notes for the ASEAN Standard for Organic Agriculture ครั้งที่ ๒
และ Equivalence Assessment of ASEAN Member States' National Standards against Adopted ASOA
และการประชุม Special Task Force on the ASEAN Standards for Organic Agriculture ครั้งที่ ๓
ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ เมษายน ๒๕๕๘ ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

การประชุมเชิงปฏิบัติการ Development of Explanatory Notes for the ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOA) ครั้งที่ ๒ เป็นการประชุมเพื่อจัดทำคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน และการประชุมปฏิบัติการ Equivalence Assessment of ASEAN Member States' National Standards against Adopted ASOA เป็นการประชุมเพื่อเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนและประเทศสมาชิก ตามภารกิจในแผนยุทธศาสตร์ หรือ Framework of the Strategic Plan of Action for the ASEAN Cooperation on Organic Agriculture ปี ๒๐๑๔-๒๐๑๗

การประชุม Special Task Force on the ASEAN Standard for Organic Agriculture (STF ASOA) เป็นคณะผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน อยู่ภายใต้ Task Force on ASEAN Standards for Horticultural Produce and Other Food Crops (MASHP) มีหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐานอาเซียนสำหรับเกษตรอินทรีย์และแผนงาน/โครงการที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยผลการประชุมและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนที่ได้ จะนำเสนอในการประชุม MASHP, ASWGC/SOM-AMAF และ AMAF ให้การรับรองตามลำดับ สรุปผลการประชุมที่สำคัญ มีดังนี้

๑. การประชุมในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน ๗ ประเทศ ได้แก่ เนการาบรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และประเทศไทย รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๒ คน โดยมี Ms. Lara V. Navarro, OIC-Division Chief, Standards Development และ Ms. Karen Kristine Roscom, OIC Executive Director, Division Department of Agriculture, Bureau of Agriculture and Fisheries Standards ผู้แทนกระทรวงเกษตรสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประธานการประชุม และ Dr. Gardijita Budi, Director of Quality and Standardization Processing and Marketing of Agricultural Products ผู้แทนกระทรวงเกษตรสาธารณรัฐอินโดนีเซียกล่าวเปิดและต้อนรับผู้แทนประเทศต่างๆ

๒. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำร่างคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐานอาเซียนสำหรับเกษตรอินทรีย์ ครั้งที่ ๒ (Workshop ๒ Development of Explanatory Notes for the ASOA) (๒๐-๒๑ เมษายน ๒๕๕๘) ที่จัดทำโดยสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือการอธิบายความตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน คือใช้เป็นคำอธิบายสำหรับการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศสมาชิกและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกมีความเข้าใจที่ตรงกัน โดยไม่ได้อธิบายทุกข้อกำหนดหากข้อกำหนดที่มีความหมายชัดเจนแล้วไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายเพิ่มเติม รวมทั้งการอธิบายความต้องไม่อธิบายเกินกว่าที่ข้อกำหนดระบุไว้ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมหัวข้อหลักการและเหตุผล (Rationale) และขอบข่าย (Scope) การอธิบายความในตอนต้นของเอกสารด้วย

๒.๒ ที่ประชุมเห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีการอธิบายความสำหรับวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อกำหนด เนื่องจากจะทำให้เกิดความสับสน โดยเห็นว่าการอธิบายความเฉพาะในส่วนข้อกำหนดก็เพียงพอและตอบวัตถุประสงค์ (meet objective) ของข้อกำหนดได้

๒.๓ Conversion/Transition : ที่ประชุมพิจารณาประเด็นการเพิ่มระยะเวลาปรับเปลี่ยนแล้ว เห็นว่าไม่ควรระบุระยะเวลาโดยอธิบายเพียง “Appropriate analytical residue analysis could be used as basis for extending the conversion period.” ตามข้อเสนอของประเทศไทยที่เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาปรับเปลี่ยนควรขึ้นอยู่กับความเสี่ยง

๒.๔ Maintenance of organic management : ที่ประชุมเห็นควรให้มีคำอธิบายกรณีการเปลี่ยนกลับไปกลับมาระหว่างการผลิตเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิตหรือเกษตรกร โดยผู้ผลิตควรแสดงความตั้งใจว่าจะไม่เปลี่ยนกลับไปกลับมาโดยไม่มีเหตุอันควร และเพิ่มเติมตัวอย่างเหตุอันควรดังกล่าวด้วย เช่น การระบาดของโรคและแมลง ภัยธรรมชาติต่างๆ

๒.๕ Choice of crops and varieties : ที่ประชุมพิจารณาตัวอย่างกรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์เกษตรอินทรีย์ได้และอนุญาตให้ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้มาจากระบบเกษตรอินทรีย์แต่ต้องมีการกำจัดการเคมีออกอย่างเหมาะสมก่อนนำไปใช้ โดยเห็นชอบให้ตัดตัวอย่างของ uneconomical propagation of hybrid seeds ออกเนื่องจากให้ความหมายไปในทำนองเดียวกับ ‘too expensive for farmers’

๒.๖ Ecosystem management and diversity in crop production : ที่ประชุมพิจารณาประเด็นพืชต้องปลูกโดยใช้ดิน (terrestrial crops in soil-based systems) โดยในเบื้องต้นเห็นชอบให้มีการปลูกพืชในกระถางและในเรือนกระจกที่ยกพื้นสูงได้ (crops planted in containers and elevated greenhouse are allowed as soil-based system) ทั้งนี้ขอให้ประเทศสมาชิกกลับไปพิจารณาเพื่อหาคำคิดเห็นอีกครั้ง

๒.๗ Wild harvest : เห็นชอบกับข้อคิดเห็นของประเทศไทยเกี่ยวกับระยะที่เหมาะสม (appropriate distance) จากฟาร์มที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์ โดยอธิบายความว่าการกำหนดระยะห่างที่เหมาะสมควรใช้เกณฑ์ (criteria) ที่กำหนดโดยหน่วยรับรอง

๒.๘ Post-harvest, handling, storage, transport, processing and packaging : ที่ประชุมเห็นชอบกับประเทศไทยในการเสนอเพิ่มเติมการอธิบายความการควบคุมแมลง (pest control) ด้วยวิธีทางชีวภาพ เช่น สารสกัดสมุนไพร (medicinal plants) เนื่องจากมีการใช้เพิ่มมากขึ้น

๒.๙ Processing and Handling : การใช้น้ำในการทำสะอาดที่ประชุมเห็นชอบให้อธิบายเพียงให้ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการใช้ ซึ่งมีทั้งน้ำสะอาด (clean water) และน้ำประปา (potable water)

๒.๑๐ สำหรับพืชต้นอ่อน เช่น ถั่วงอก (sprouts) ที่ประชุมให้ความเห็นอย่างกว้างขวางเนื่องจากปัจจุบันมีปริมาณการผลิตเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพิจารณาจัดให้อยู่ในข้อกำหนดที่เกี่ยวกับวิธีการแปรรูป (Processing method) เนื่องจากไม่ใช่การปลูกพืช (ที่ต้องใช้ดิน) แต่เป็นขั้นตอนหนึ่งของกรรมวิธีการผลิต ทั้งนี้เมล็ดที่ใช้ในการผลิตพืชต้นอ่อนควรมาจากแหล่งอินทรีย์

๓. ที่ประชุมรับทราบวิธีการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (ASOA) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศสมาชิก ทั้งนี้ขั้นตอนการประเมินมาตรฐานตนเอง (Self assessment) มีการประเมิน ๓ ช่อง ได้แก่ E หมายถึง Equivalent (no significant variation) A หมายถึง Additional (positive variation) และ N หมายถึง Negative variation (not equivalent or omission) และการประเมินมาตรฐานของประเทศสมาชิกอื่น (Peer review) โดยใช้เครื่องมือ equivalent matrix จากการนำเสนอของผู้แทนประเทศ

มาเลเซีย และร่วมกันพิจารณา equivalent matrix และ Guidance Manual for Using the Equivalence Matrix โดยมีความเห็นดังนี้

๓.๑ ที่ประชุมเห็นชอบให้นำรายละเอียดการอธิบายความตามข้อกำหนดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว (explanatory notes) และ Guidance Manual for Using the Equivalence Matrix มารวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของ equivalent matrix

๓.๒ ที่ประชุมเห็นชอบให้เพิ่มเติมช่องสำหรับใส่วันที่ทำการประเมิน (timeline) ด้วย โดยกำหนดให้ใส่เป็นคอลัมน์อยู่ระหว่าง Self assessment/1st Review/2nd Review และช่อง E A และ N

๓.๓ ที่ประชุมเห็นชอบ ๔ ขั้นตอนการประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ Self assessment, Peer review, Resolution of issues และ Validation group โดยขั้นตอน Peer review ขอให้เน้นว่า จะต้องมีการประเมินโดยประเทศสมาชิก ๒ ประเทศโดยประเทศที่เป็นผู้นำในการประเมิน (lead reviewer) จะต้องเป็นประเทศที่มีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้วเพื่อให้การประเมินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ ขั้นตอน Resolution of issues ให้ระบุเพิ่มเติมว่ากรณีที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ระหว่าง reviewer และประเทศสมาชิก เจ้าของมาตรฐานในการประเมินมาตรฐานตนเองให้นำเข้าพิจารณาใน validation group โดย ASEAN Experts Working Group on Organic Agriculture (เมื่อที่ประชุม AMAF ให้การรับรอง) เป็นผู้ตัดสิน และเห็นชอบให้นำการประเมินทั้งหมดรายงานต่อ AMAF เพื่อทราบ

๓.๔ ที่ประชุมรับทราบว่าสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะเวียน equivalence matrix ที่รวมส่วนของ explanatory notes และ Guidance Manual for Using the Equivalence Matrix เข้าไว้ด้วยกันให้ประเทศสมาชิกสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินมาตรฐานตนเอง

๔. การประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (Special Task Force on the ASOA : STF ASOA) ครั้งที่ ๓ (๒๒ เมษายน ๒๕๕๘) ที่ประชุมพิจารณาเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๔.๑ ที่ประชุมรับทราบว่าเนการาบรูไนดารุสซาลามอยู่ระหว่างการรับมาตรฐาน ASOA มาเป็นมาตรฐานชาติ (national standard) สาธารณรัฐกัมพูชาอยู่ระหว่างการยกร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ๒ ฉบับ ได้แก่ Production, processing and labeling of products for organic agriculture และ Production, processing and labeling of products of organic rice product สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดย Department of Agriculture อยู่ระหว่างการจัดทำร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยอ้างอิงจากมาตรฐาน IFOAM สหรัฐอเมริกา (The National Organic Programme : NOP) และสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ของไทย และสาธารณรัฐสิงคโปร์จะรับมาตรฐาน Codex (Codex Guidelines for the Production, Processing, Labelling and Marketing of Organically Produced Foods : CAC/GL ๓๒-๑๙๙๙) มาเป็นมาตรฐานชาติโดยขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการลงราชกิจจานุเบกษา

๔.๒ ที่ประชุมพิจารณาจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (Strategic Plan of Action (SPA) for the ASEAN Cooperation on Organic Agriculture ฉบับทบทวน ปี ๒๐๑๖-๒๐๒๐ แล้ว ประกอบด้วย ๗ approaches ได้แก่ ๑) Establish a mechanism for the promotion & implementation of ASEAN Standard on Organic Agriculture ๒) Establishment of Mutual Recognition Arrangement (MRA) ๓) Align national Organic Agriculture standard with the ASEAN Standards for Organic Agriculture ๔) Development of ASEAN Guide for Organic Certification (AGOC) ๕) Development of peer review protocols to assess implementation of conformity assessment systems ๖) Guidelines for recognition of other organic certification systems (non-AMS) และ ๗) Create awareness and knowledge on ASEAN Standard on Organic Agriculture ซึ่งจะนำเข้าสู่ที่ประชุม AMAF ให้การรับรองต่อไป

๔.๓ ที่ประชุมขอให้ ASEAN Secretariat ประสานแหล่งทุน (dialogue partner เช่น EU-ARISE Project) เพื่อขอรับการสนับสนุนสำหรับกิจกรรมต่างๆ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฉบับทบทวนนี้

๔.๔ ที่ประชุมเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน (permanent ASEAN body) และจัดทำ TOR สำหรับคณะทำงานดังกล่าวแล้ว (Terms of Reference (TOR) and Rules of Procedure (ROP) for the ASEAN Experts Working Group on Organic Agriculture : EWG-OA) โดยจะนำเข้าสู่ที่ประชุม AMAF เพื่อให้การรับรองต่อไป

๔.๕ ที่ประชุมรับทราบว่าเอกสารข้อเสนอโครงการที่จัดทำโดยประเทศไทย จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) Workshop on Development of the ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOA) Equivalence and Mutual Recognition Agreements for ASEAN Organic Agriculture Recognition Mechanism and Certification System ๒) Workshop the Application of ASEAN Standard for Organic Agriculture (ASOA) and ASEAN Guide for Organic Certification (AGOC) และ ๓) Workshop on Organic Agriculture Training เพื่อเสนอให้ ASEAN Secretariat จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนนั้น ASEAN Secretariat จะดำเนินการรวบรวมและประสานแหล่งทุนต่อไป

๔.๖ ที่ประชุมเห็นชอบให้สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการการประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศสมาชิกอื่น (Workshop on Peer review on Equivalence Assessment) ในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘ (ไตรมาสที่ ๔) และเห็นชอบให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการข้อตกลงการยอมรับร่วม (Workshop on Mutual Recognition Arrangements) ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ อย่างไรก็ตามที่ประชุมรับทราบว่าประเทศเจ้าภาพอาจได้รับทุนสนับสนุนร่วมกับงบประมาณของประเทศหาก ASEAN Secretariat สามารถหาแหล่งทุนได้

๔.๗ การประชุม Special Task Force on the ASOA (STF ASOA) ครั้งที่ ๔ กำหนดจัดขึ้นในเดือนเมษายน ๒๕๕๙ ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่เนื่องจากไม่มีผู้แทนเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ ASEAN Secretariat จะประสานผู้แทนเพื่อยืนยันอีกครั้ง ทั้งนี้หากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่สามารถรับเป็นเจ้าภาพได้ ASEAN Secretariat จะประสานประเทศมาเลเซียเพื่อขอให้รับเป็นเจ้าภาพต่อไป